

Izvješće o radu za 2020.

Program za zajednicu

Naš program podrške zajednici bio je posebno u fokusu u 2020. godini zbog krize uzrokovane pandemijom COVID-19. Naša zajednica izvijestila je o problemima kao što su obveza da budu u svojim domovima s neprihvatljivim i nasilnim obiteljima; nemogućnost uzimanja hormonalne terapije svoje hormone jer ju nije bilo moguće priuštiti (jer su izgubili_e posao ili zato što su kupovali_e hormone u drugim zemljama gdje je jeftinije nego u Hrvatskoj i sada nisu u mogućnosti putovati u te zemlje); nemogućnost odlaska na redovite liječničke preglede; nemogućnost odlaska na postoperativne preglede; prekomjerno korištenje bindera jer nikada nisu sami_e kod kuće; gubitak stanovanja jer si to više nisu mogli_e priuštiti ili zato što im je kuća uništena u potresu koji je 22. ožujka pogodio Zagreb i okolice. Tijekom lockdown-a bili_e smo dostupni 24/7 za sva pitanja i podršku. Komunicirali_e smo online s članovima naše zajednice i njihovim obiteljima, pojedinačno i u grupama. Organizirali_e smo tri različite online grupe podrške na mjesečnoj bazi - tematske grupe podrške koje se održavaju jednom mjesečno gdje su se sudionici_e dogovorili_e o određenoj temi o kojoj su željeli_e razgovarati kao što je disforija, internalizirana transfobija, trans specifično zdravlje itd. (u prosjeku 10 sudionika_ca po grupi); grupe podrške za trans muške osobe koje jednom mjesečno drži jedan od naših volontera koji je psihijatar i trans maskulina osoba (zatvorene mjesečne grupe s 12 sudionika_ca); i grupe podrške za obitelji s trans-članovima_cama (10 novih obitelji (radimo s ukupno 30 obitelji) nas je kontaktiralo u tom periodu; u prosjeku 15 njih (2-5 članova obitelji) sudjeluje u svakoj grupi podrške). Pružili_e smo individualnu podršku za 487 osoba.

Tijekom lock-downa [imali_e smo suradnju s psihologinjom](#) Senkom Sekulić Rebić, koja je besplatno osigurala nekoliko sesija tjedno. Također smo pružili_e sve [važne informacije o pandemiji](#) i kako ona utječe na našu zajednicu. Također, u suradnji s nama i drugim organizacijama, Udruga Iskorak osmislila je [online COVID-19 info centar za LGBTIQ+ osobe](#).

U sklopu našeg programa za interpolne osobe organizirane su grupe podrške koje su se sastojale od online/live individualnog savjetovanja i grupa podrške. Također smo pokrenuli_e [chat podršku za interpolne osobe](#).

S ciljem poboljšanja naših kapaciteta u izgradnji interpolne zajednice, naš koordinator interpolnog programa sudjelovao je na dva treninga o izgradnji zajednice u organizaciji Oii-Europe.

Pružili_e smo izravnu pravnu pomoć za 8 osoba, od kojih se većina odnosila na pitanja vezana uz zdravstvenu skrb. Jedan od slučajeva tiče se i odbijanja pokrivanja troškova mastektomije od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, a zastupa ga naša odvjetnica. Kontaktirala nas je i osoba kojoj je bio potreban ultrazvuk abdomena i koja je zatražila ovu uslugu u privatnoj poliklinici u Zagrebu gdje je doživjela nasilje i diskriminaciju od strane liječnice koja je trebala obaviti pregled, a koja je nametnula svoje svjetonazore kroz koje je pokušala odvratiti osobu od življenja vlastitog rodnog identiteta. Na kraju je osoba nasilno izbačena iz klinike brojnim verbalnim uvredama. Povezali_e smo osobu s našom odvjetnicom, a trenutno je u tijeku postupak utvrđivanja neetičnog ponašanja liječnice od strane Liječničke komore.

Naš program za zajednicu uključivao je i nekoliko društvenih i edukativnih online događanja s ciljem druženja usred nužnog socijalnog distanciranja. Jedan od tih događaja bio je panel unutar

naše serije panela pod nazivom Trans Talks. To je bio [prvi online Trans Talks](#). Tema je bila mastektomija i binderi, a tri trans osobe podijelile su svoja iskustva o korištenju bindera i/ili operacije mastektomije nakon čega su sudionici_e imali prostora postavljati pitanja i raspravljati o relevantnim temama. Postali_e smo i podrška inicijative pod nazivom [Ponosni Zagreb](#) koja je nastala s ciljem podizanja glasa u kriznim vremenima uzrokovanim COVID-19 i potresom, kada smo potpuno nevidljivi. U sklopu inicijative organiziran je program Mjesec ponosa koji je uključivao različite aktivnosti podizanja vidljivosti, zajednice i zagovaranja, uključujući i spomenuti panel. U sklopu Mjeseca ponosa organizirali smo [okupljanje uživo pod nazivom Hang Out](#) poštujući sve mjere koje su bile potrebne zbog pandemije, a s ciljem ublažavanja osjećaja usamljenosti i izolacije koju naša zajednica ima. Organizirali_e smo i [panel pod nazivom Pravo na izbor](#) u suradnji s Trans Mrežom Balkan i Platformom za reproduktivnu pravdu. Naši aktivisti_ce sudjelovali_e su osobno u brojnim drugim aktivnostima unutar inicijative kroz sudjelovanje u različitim organizacijskim timovima. Mjesec ponosa završen je [prvim Pride Ride-om u Hrvatskoj](#).

Naši aktivisti_ce također su sudjelovali_e ma [Transpoziju](#), kako kao sudionici_e tako i kao voditelji_ce određenih radionica. Transpozij je jedini regionalni događaj koji okuplja transrodne, interspolne i rodno varijante osobe, kao i sve one koji_e propituju svoj rod, gdje raspravljamo o raznim temama koje nas zanimaju, od identiteta, tijela, seksualnosti, zdravlja, odnosa i povezanosti, brige za sebe i druge, sve do aktivizma u svim njegovim oblicima. Ove godine program se odvijao u potpunosti online pa smo se uspjeli okupiti bez obzira na trenutne okolnosti u svijetu.

Program se odvijao tijekom 4 vikenda (petkom i subotom).

Važan ishod koji je proizašao iz naših online događanja jest da smo došli_e do 70% više osoba izvan Zagreba nego prijašnjih godina. Također, putem online grupa podrške s obiteljima dosegli_e smo 80% više obitelji izvan Zagreba nego prethodnih godina. S ciljem proširenja i održavanja podrške članovima_cama zajednice iz svih dijelova Hrvatske, nastaviti ćemo organizirati dodatne online grupe podrške čak i kada će okupljanja uživo biti moguća.

Edukacija

Sarajevski otvoreni centar organizirao je [obuku za endokrinologe](#) koju su vodili_e i jedan od naših aktivista_kinja i endokrinologinja iz Zagreba. Na njemu je sudjelovalo 12 endokrinologa_inja iz 5 različitih gradova u Bosni.

U suradnji s Upravom za zatvorski sustav i probaciju, održali_e smo 4 treninga s do 16 polaznika_ca zatvorskog osoblja iz nekoliko gradova u Hrvatskoj, uz Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova i psihologinju koja radi s trans osobama. Te će se edukacije nastaviti i u 2021. godini. Izradili_e smo i informativne letke za zatvore diljem Hrvatske.

Naš koordinator programa za prava interspolnih osoba bio je predavač i jedan od mentora za grupu studenata Mirovnih studija koji su izradili_e završni rad o interspolnosti.

Također je sudjelovao kao živa knjiga u [online živoj knjižnici](#) koju je organizirala Asocijacija Spektra iz Crne Gore na temu „Biti interspolna osoba na Balkanu“..

Srednjoškolicima_cama je održao [radionicu](#) u sklopu projekta Youth Exchange Erasmus+ pod nazivom "Classroom Inclusion" koju je provodila Medicinska škola Vinogradska i Škole za primalje Zagreb. Nastavili_e smo suradnju s školama, te su radionice o interspolnosti održane u još 4 razreda medicinske škole.

U okviru našeg programa za interpolne osobe, preveli_e smo [Parent's Toolkit od strane OII Europe, IGLYO i EPA](#).

Izradili_e smo i brošuru o skrbi prije i poslije operacije za osobe koje su podvrgnute mastektomiji. Podijelili smo ga s kirurgom koji je obavljao ove operacije kako bi ga podijelio svim svojim trans pacijentima_cama.

Zagovaranje

S obzirom na pandemiju, tijekom godine bili_e smo u stalnoj komunikaciji s medicinskim stručnjacima_kinjama uključujući jednu psihologinju za odrasle i jednu za maloljetnike_ce, jednog psihijatra za odrasle i tri endokrinologa_kinje (dva_ije za odrasle i jedna za maloljetnike_ce). Takva nam je komunikacija omogućila dobar protok informacija o trans specifičnoj zdravstvenoj skrbi tijekom pandemije. Također nam je omogućilo da utječemo na postupak Pravnog priznanja roda kroz izravno rješavanje upita članova_ica zajednice koji_e nam se obraćaju i predlažu promjene u pristupu zdravstvenoj skrbi za trans osobe i čine proceduru pravnog priznanja roda pristupačnijim. Primjerice, neki_e od medicinskih stručnjaka_inja pristali_e su dati svoje mišljenje za Pravno priznanje roda na preporuku druge stručnjaka_inje iz drugog grada u Hrvatskoj, koja nije na službenom popisu stručnjaka_inja koji_e izdaju mišljenje, te su zatražili samo jedan posjet tijekom kojeg se izdaje mišljenje. To je također pomoglo našim naporima u decentralizaciji procedure pravnog priznanja roda u određenoj mjeri, kao i trans specifične zdravstvene zaštite.

S ciljem predlaganja promjena u proceduri Pravnog priznanja roda po temeljenom na iskustvima naše zajednice, u suradnji sa sociologom i istraživačem proveli smo [istraživanje o iskustvima s procedurom Pravnog priznanja roda](#). 26 osoba, u dobi od 19 do 47 godina, sudjelovalo je u istraživanju i podijelili_e su svoja iskustva o diskriminaciji i nasilju na temelju rodnog identiteta i izražavanja; problemi s kojima se suočavaju zbog krivi oznaka spola u osobnim dokumentima; razlozi za (ne)počinjanje procedure Pravnog priznanja roda; iskustva s prolaženjem kroz postupak. Iznijeli_e su i svoja mišljenja o provedbi postupka u posljednje 4 godine od početka njegove provedbe, kao i preporuke za poboljšanje postupka. Istraživanje je na [online panelu](#) predstavio jedan od naših aktivista i istraživač s kojim smo surađivali. Psihologinja koja izdaje mišljenja za promjenu oznake spola također je izrazila svoje komentare na istraživanje i prijedloge za poboljšanja tijekom panela. Druga psihologinja dala je svoje mišljenje o istraživanju tijekom live Q&A sesije na panelu, dok su psihijatar i endokrinolog dali svoje mišljenje putem e-maila.

Također smo proveli_e i istraživanje o broju osoba koje su dijagnosticirane s nekom od varijacija u spolnim karakteristikama do veljače 2020. godine. Dobili smo informaciju od 21 bolnice iz različitih dijelova Hrvatske. Prema zaprimljenim informacijama 2502 osobe su dijagnosticirane. Rezultati istraživanja s bolnicama i završni rad navedene skupine studenata Centra za mirovne studije predstavljeni su na [online panelu](#). Navedeni paneli organizirani su tijekom Mjeseca ponosa u sklopu inicijative Ponos Zagreba.

Trans Aid je u okviru inicijative sudjelovao u pisanju zahtjeva za buduće članove_ice Parlamenta, kao i u [predstavljanju istih](#) na konferenciji za medije s aktivistima_cama drugih organizacija.

U suradnji s kolegama_cama iz Trans Mreže Balkan koji su nam ponudili_e savjetovanja o zagovaranju, dodatno smo razvili_e naš prijedlog Zakona o pravnom priznanju roda koji je u fazi pravne provjere od strane naše odvjetnice. Suradnja s kolegama iz TMB-a uključila je redovite sastanke i komunikaciju e-poštom tijekom kojih se raspravljalo i analiziralo relevantne dokumente i zakone, kao i naš prijedlog. Tijekom tog procesa razvijene su i određene strategije za zagovaranje našeg prijedloga tijekom izrade prijedloga. Te strategije uključuju mapiranje potencijalnih suradnika unutar dioništva, zdravstvenih djelatnika_ca, tijela za ravnopravnost, kao i organizacija civilnog društva. Strategije također uključuju strategiju vidljivosti i procjenu rizika vidljivosti naših zagovaračkih napora koji ih izlažu napadima različitih skupina kao što su desničarske grupe i organizacije civilnog društva, trans isključivih radikalnih feminističkih skupina i slično.

Tijekom krize postalo je posebno vidljivo da je većina pitanja s kojima se trans osobe suočavaju unutar zdravstvenog sustava izravna posljedica toga što trans specifična zdravstvena skrb uopće nije regulirana. Tijekom tog razdoblja radili_e smo na izradi prijedloga transspecifičnog zdravstvenih protokola na temelju relevantnih preporuka i dokumenata o politikama EU, kao i na dobrim praksama iz drugih zemalja svijeta. Proces izrade protokola provodi se i uz podršku naših kolega_ica iz TMB-a i naše odvjetnice.

U prosincu 2020. godine Centar za ženske studije u Zagrebu imenovao je svoju novu direktoricu koja je imala javne izjave koje podržavaju trans isključive stavove JK Rowling i kontradiktorne izjave (npr. tvrdeći da su svi_e koji menstruiraju žene, ali da trans osobe trebaju imati pravo na samoodređenje) i braneći svoje stavove i izjave s pravom na slobodu govora. Kao dio reakcije na situaciju u Centru za ženske studije, Trans Aid je predložio formiranje [trans inkluzivne feminističke radne skupine](#). Pozivu su se već odazvali brojni_e pojedinačni_e aktivisti_kinje i organizacije/skupine u Hrvatskoj, a u siječnju 2021. organizirati će se prvi sastanak tijekom kojeg će se detaljnije definirati idući koraci.

S ciljem poboljšanja naših zagovaračkih kapaciteta kada je u pitanju zdravstvo, kao i osnaživanja naše suradnje s drugim organizacijama, [naš a izvršni a koordinator ica postao la je član ica Trans Health Network](#) koju je organizirao TGEU kako bi okupio trans zagovornike_ce iz zapadne i istočne Europe i srednje Azije, koji_e aktivno rade na poboljšanju iskustva trans ljudi u zdravstvu, a s ciljem kako bi podržali_e međusobni rad i promicali_e razmjenu informacija, zagovaračkih strategija i praksi.

Također smo postali_e članica Trans, Non-Binary and Intersex Caucus grupe koju organizira ERA i otvorena je za sve trans, nebinarne, rodno varijantne i interspolne osobe iz svih organizacija članica.

S ciljem poboljšanja pristupa zdravstvenoj skrbi tijekom pandemije, sudjelovali_e smo na regionalnom online sastanku koji je organizirala ERA kako bismo razmijenili_e iskustva i prakse s aktivistima_kinjama iz regije.

Također smo sudjelovali_e na sastanku koji je bio organiziran od strane Equinet, OII Europe, TGEU i ILGA-Europe, o radu nacionalnih tijela za ravnopravnost u vezi s trans i interspolnim pitanjima u Europi. Sastanak je okupio osobe iz tijela za ravnopravnost i aktiviste_kinje koji_e su imali_e priliku predstaviti svoj rad na trans i interspolnim pitanjima, kao i sljedeće korake u borbi za promjene. Sastanak je organiziran online i trajao je 3 dana. Prvi i drugi dan bili su usredotočeni na interspolna prava, dok je treći bio usmjeren na trans prava.

Sudjelovali smo na webinaru koji je organizirala ILGA-Europe o iznošenju predmeta pred Europsku komisiju: Strateški mehanizam za pritužbe LGBTI aktivista u Europskoj uniji.

Sudjelovali smo na webinaru o utjecaju pandemije Covida-19 na LGBTI+ zajednicu i njihovim socioekonomskim izazovima na zapadnom Balkanu i Turskoj u organizaciji ERA-e i HBT-Socialdemokrater iz Švedske.

S ciljem jačanja i širenja naše mreže suradnika_ca i saveznika_ca, sudjelovali_e smo na [ILGA-Europe Gathering Online](#) gdje smo saznali_e više o LGBTI osobama i pokret u Europi i središnjoj Aziji u ovom trenutku i identificirali načine za napredovanje za nas kao pojedince, organizacije i zajednicu.

Kao članica TGEU-a sudjelovali smo na prvoj online Skupštini..

S ciljem jačanja i širenja naše mreže suradnika_ca i saveznika_ca iz naše regije, postali_e smo članica ERA-e.

Naša organizacija postala je podržavajući član OII-Europe, a naš Koordinator interspolnog programa postao je punopravni član. Kroz ovo članstvo proširit ćemo našu mrežu suradnika_ca i saveznika_ca, kao i imati pristup resursima potrebnim za poboljšanje našeg interspolnog programa.

Podizanje vidljivosti

Kada je riječ o podizanju vidljivosti, s obzirom na potrebe naše zajednice, kao i naše aktivnosti koje su se organizirale online, usredotočili_e smo se i na poboljšanje naše prisutnosti na društvenim medijima. Naš Facebook profil ima 2.628 pratitelja_ica, a naš novi Instagram profil ima 862 pratitelja_ica.

S ciljem podizanja vidljivosti naših identiteta i iskustava napravili_e smo [online kampanju](#) koja se sadržavala od vizuala s kratkim obrazovnim informacijama.

Također smo osmislili_e [dvotjednu online kampanju za Dan svjesnosti o interspolnosti](#) s ciljem podizanja vidljivosti interspolnih iskustava i problema s kojima se suočavaju interspolne osobe.

Obilježili_e smo i nekoliko drugih važnih datuma:

- [IDAHOBIT](#)
- [Međunarodni dan nebinarnosti](#)
- [Svjetski dan prevencije samoubojstava](#)
- [Dan vidljivosti biseksualnih osoba](#)
- [TdoR](#)
- [Međunarodni dan lezbijki](#)
- [Međunarodni dan trans vidljivosti](#)

Naši aktivisti_ice pojavili su se u nekoliko mainstream i prijateljskih medija s raznim temama.

Drugu godinu za redom bili_e smo jedan_na od finalista_ica nagrade [Žuti okvir](#) od strane National Geographic Hrvatska koja se dodjeljuje pojedincima_kama, organizacijama, inicijativama, korporacijama i sl., doprinoseći barem jednom od 17 ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Nominirani smo u kategoriji ravnopravnosti spolova zajedno s inicijativom Spasi me (Spasi me) koja se bavi nasiljem u obitelji i Nanom Nadarević, PR menadžericom koja je pokrenula važnu inicijativu o seksualnom uznemiravanju na Instagramu. Nagradu je osvojila Nana Nadarević.

S ciljem poboljšanja podizanja vidljivosti sudjelovali_e smo na webinaru o osnovama grafičkog dizajna u organizaciji TGEU-a. Sudjelovali smo i na webinarima u organizaciji ERA- e u javnoj kampanji za LGBTI organizacije. Teme webinaru bile su: stvaranje pozitivnih narativa i strategija informiranja; strateške komunikacije – izgradnja narativa za LGBTI jednakost i najbolje VR ili AR kampanje. Sudjelovali smo na Skills Boost: Kako stvoriti sjajne videozapise kampanje kod kuće u organizaciji ILGA-Europe i facilitirane od strane stručnog filmaša i aktivista.

Organizacijska stabilnost i podizanje kapaciteta

S ciljem osiguravanja stabilnosti naše organizacije tijekom krize, sudjelovali smo na nekoliko online događanja koji su podigli naše kapacitete u različitim temama:

- Re-programming during COVID-19 (online otrening u organizaciji TGEU-a u kojoj sudjeluju 3 trans organizacije – Acceptess-T iz Francuske, **Spektra** iz Crne Gore i Trans Mreža Balkan – koje su podijelile svoje alate i najbolje prakse za trans **organizacije kako bi se** prilagodile izazovima COVID-19
- COVID-19: Coping from the margins (online webinar u organizaciji TGEU-a s 3 trans organizacije – SexWorkCall iz Rumunjske, APROSEX iz Španjolske i Trans Activist iz Rusije – koji su dijelili alate i najbolje prakse te povećali vidljivost o tome kako COVID-19 utječe na najmarginaliziranije trans zajednice)
- Digital security during COVID-19 (online trening koji je organizirao TGEU u suradnji s Access Now, a koji je poslužio kao prilika za podizanje svijesti o izazovima digitalne sigurnosti s kojima se suočavaju trans organizacije i trans osobe tijekom COVID-19, uz razmjenu dobrih praksi i podizanje kapaciteta za suočavanje s tim izazovima)
- LGBTI community organising during COVID-19 (online webinar u organizaciji ILGA-Europe za LGBTI aktiviste_kinje diljem Europe i središnje Azije kako bi razgovarali_e o svojoj trenutnoj situaciji i o tome kako ostati u kontaktu s LGBTI zajednicama u svjetlu globalnih ograničenja)
- Financial stability in times of crisis (online webinar u organizaciji TGEU-a s ciljem podizanja vidljivosti i svijesti o financijskoj krizi s kojima se suočavaju trans organizacije te povećanje kapaciteta aktivista_kinja za suočavanje s krizom, dijeljenjem savjeta i alata; 3 stručnjaka_inje – Mukasa, programski službenik u International Trans Fund; Anastasiia Yeva Domani, Službenica za izgradnju zajednice u TransCoalition; i Milena Papakoch, Operativna službenica TGEU-a – podijelili_e su ideje, alate i preporuke za trans organizacije kako bi se suočile s financijskom krizom)

- Alternative Fundraising for LGBTI organization (dvodnevni online webinar u organizaciji ERA-e, čiji je cilj bio opremiti sudionike_će dostatnim znanjima i vještinama za: alternativno prikupljanje sredstava, mogućnostima i platformama za crowdfunding, organizaciji događanja za prikupljanje sredstava, osnivanju društvenog poduzetništva, kako pristupiti korporativnim donacijama)

S ciljem osiguravanja dobrobiti naših aktivista_kinja, organizirali_e smo grupe podrške za radni tim koje je facilitirao jedan od naših suradnika koji je upoznat s aktivnostima i dinamikom naših grupa, a koji je ujedno i sociolog. Tijekom lock-downa imali_e smo i svakodnevne online *check-in* sastanke.